

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-28>

УДК 657.6

ЧАПЛИГА Володимир

Львівський національний університет ім. Івана Франка

<https://orcid.org/0000-0001-8275-6407>

e-mail: volodymyr.chaplyha@lnu.edu.ua

ВПЛИВ СУБ'ЄКТІВ МОДЕЛІ «ШЕСТИ ЛІНІЙ» НА ЯКІСТЬ АУДИТУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В БАНКУ

У статті проаналізовано сучасні моделі «ліній захисту» при організації системи управління ризиками в банку. Встановлено, що у внутрішньому аудиті та управлінні ризиками широко використовується модель «трьох ліній захисту» та оновлена Інститутом внутрішніх аудиторів модель «трьох ліній», які можуть стикатися з проблемами впровадження та координації. Введення в ці моделі додаткових «ліній» не супроводжується обґрунтуванням зовнішніх по відношенню до банку суб'єктів впливу та зв'язків між ними.

Запропоновано системне врахування усіх нормативно визначених суб'єктів банківської екосистеми України, які впливають на ризик-менеджмент та аудит в моделі з «шести лініями». Класифіковано характеристики впливу основних суб'єктів моделі на підвищення якості та ролі аудиту в організації системи управління ризиками банку. При здійсненні аудиту запропоновано інформаційну взаємодію суб'єктів моделі оцінювати за критеріями рівня зрілості самого процесу взаємодії та якості доступних даних, використовуючи для оцінки відповідні міжнародні стандарти. Пропонований підхід сприяє підвищенню якості ризик-орієнтованого аудиту за рахунок врахування впливу усіх дотичних до аудиту суб'єктів банківської екосистеми та синергетичного ефекту їх інформаційної взаємодії, що, у свою чергу, забезпечує ефективне управління ризиками та підтримку стабільності банківської діяльності.

Ключові слова: ризик-орієнтований аудит; якість; модель шести ліній; суб'єкт банківської екосистеми; оцінка взаємодії; управління ризиками; банк.

CHAPLYHA Volodymyr

Ivan Franko National University of Lviv

THE IMPACT OF SUBJECTS OF THE “SIX LINES” MODEL ON THE AUDIT QUALITY OF RISK MANAGEMENT SYSTEM IN BANK

The article analyzes modern models of lines of defense in organizing a risk management system in a bank. It is established that the “three lines of defense” model and the “three lines” model updated by the Institute of Internal Auditors are widely used in internal audit and risk management, which may encounter implementation and coordination problems. The introduction of additional “lines” into these models is not accompanied by a justification of external to the bank subjects of influence and the relationships between them. It is proposed to systematically take into account all regulatory entities of the banking ecosystem of Ukraine that affect risk management and audit in the “six lines” model, specifying them in accordance with the updated Strategy for the Development of the Financial Sector of Ukraine in 2023.

In the proposed model, each of the subjects of the banking ecosystem is assigned to one of the internal or external “lines” of defense, which in close interaction exert a proactive influence on audit objects and processes. The contribution of the main subjects of the “six lines” model to improving the quality and role of audit in the organization of the bank's risk management system is classified. It is noted that the proposed model includes both regulatory and all other links of information interaction between subjects of the banking ecosystem. When conducting an audit, it is proposed to evaluate such interaction according to the criteria of the level of maturity of the interaction process itself and the quality of available data, using the relevant international standards for assessment. It is emphasized that the level of complexity and labor costs of auditing the processes of information interaction of the subjects of the “six lines” model increases with the gradual improvement of the processes of information exchange and the quality of the data available for this. The proposed approach contributes to improving the quality of risk-based auditing by taking into account all subjects of the banking ecosystem involved in the audit and the synergistic effect of their interaction, which, in turn, ensures more reliable risk management and supports the stability of banking activities.

Keywords: risk-based audit; quality; six lines model; subject of the banking ecosystem; evaluation of interaction; risk management; bank.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Втрати економіки України внаслідок масштабної агресії росії вимагають від суб'єктів фінансової сфери підвищення ефективності їх діяльності при обмеженості ресурсів, постійно зростаючому рівні невизначеності та ризиків. Високі банківські ризики можуть суттєво впливати на економічну безпеку практично усіх галузей економіки. В цих умовах аудит стає все важливішим фактором у бізнес-середовищі, де банки зобов'язані не лише дотримуватись регуляторних вимог, але й забезпечувати високий рівень ризик-менеджменту, управлінського контролю та довіри стейкхолдерів. Контроль і оцінка якості аудиту системи управління ризиками є невід'ємною частиною сталого розвитку банку як у звичайних, так і в кризових умовах.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання забезпечення якості аудиту і його контролю та управління з урахуванням ризиків розглядаються вітчизняними та зарубіжними науковцями і практиками такими, як З. Л. Бандура [1],

Д. Брайдон [2], О. Е. Лубенченко [3], Н. В. Москаль [4], О. О. Разборська [5], В. С. Рудницький [6], О. А. Семенець [7], Фабіянська В. Ю. [8] та інші. У внутрішньому аудиті та управлінні ризиками широко використовується модель «трьох ліній захисту» (3LoD) [9]. Лінії захисту дають змогу забезпечити необхідний рівень фінансової стійкості банків, мінімізувати фінансові ризики, усунути конфлікт інтересів стейкхолдерів та сприяти підвищенню конкурентоспроможності банку [10]. На проблеми координації між функціями управління в даній моделі вказується в [11]. Представлена Інститутом внутрішніх аудиторів оновлена «модель трьох ліній» (3 Lines Model) [12] теж має певні недоліки з впровадженням та координацією [13].

Зауважимо, що в даних моделях надається важливе значення регулятору та зовнішнім аудиторам в процесах організації ризик менеджменту та якісного внутрішнього контролю в банку [14]. О. Сарахман та інші підкреслюють ключову роль незалежних зовнішніх аудитів фінансової звітності для перевірки точності фінансової звітності та підтримки обґрунтованих управлінських рішень, особливо під час непередбачуваних ситуацій, таких як військові конфлікти [15]. Оцінка ризиків є фундаментальною для ефективного аудиту і останнім часом дослідження науковців і практиків зосереджені на вдосконаленні методів оцінки. Роль аудиту в управлінні банківськими ризиками має вирішальне значення для удосконалення системи ризик-менеджменту та підвищення ефективності, стабільності, конкурентоспроможності банків та банківських груп, що є одним із основних напрямів трансформації фінансового сектору України. Л. Гевлич в [16] наголошує, що розуміння ролі ризику в аудиті покращує сприйняття процесу аудиту користувачами звітів, допомагає оптимізувати систему внутрішнього контролю банку. О. Лубенченко при формуванні нової системи управління якістю в аудиті звертає особливу увагу на такі її елементи, як інформація та інформаційна взаємодія суб'єктів системи, а також визначення ризиків якості [17].

Прагнучи удосконалити модель «трьох ліній» дослідники вводять додаткову четверту (4LoD) [18], або й п'яту лінію (5LoD) [19], до яких відносять регулятора, зовнішнього аудитора та інші зовнішні організації, не конкретизуючи їх. Проте в таких моделях набір зовнішніх суб'єктів для додаткових ліній, а також взаємозв'язки між ними, кожен автор визначає в залежності від поставленої ним конкретної задачі, що звужує їх застосування у фінансовій сфері

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значну кількість публікацій з якості аудиту, зокрема при використанні різних моделей організації системи управління ризиками в банку, потрібні подальші дослідження системного врахування усіх нормативно визначених суб'єктів банківської екосистеми України та оцінки їх інформаційної взаємодії, які впливають на ризик-менеджмент і аудит в моделі з зовнішніми лініями захисту, що викликано актуальними потребами банківської діяльності в сучасних умовах високого рівня невизначеності внутрішньо-економічних процесів трансформації банківської системи країни.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування характеристик впливу суб'єктів запропонованої системно-нормативної моделі «шести ліній» на якість ризик-орієнтованого аудиту організації управління ризиками в банках в сучасних економічних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (далі - Стратегія) визначає ландшафт фінансової екосистеми з суб'єктів економічної діяльності, які є «споживачами фінансових послуг, і ключових гравців, що беруть участь у створенні цих послуг» [20, с. 12]. Оновлена у 2023 році Стратегія конкретизує шість основних груп учасників фінансової екосистеми [21, с. 19-20], до яких відносяться зображені на рис.1:

- інвестори (іноземні та національні) в економіку країни;
- надавачі (провайдери) фінансових послуг;
- полісімейкери (суб'єкти політики держави в економічній та фінансовій сферах);
- експерти (учасники ринку, міжнародні та державні інституції);
- провайдери інфраструктури та технологій;
- користувачі (клієнти) фінансових послуг.

Рис. 1. Учасники фінансової екосистеми

Джерело: складено автором на основі [21].

Звідси, виокремивши ключових гравців банківської сфери отримаємо відповідну банківську екосистему. Її суб'єкти віднесемо до певних внутрішніх та зовнішніх ліній захисту в системі ризик-менеджменту банку.

Зокрема, провайдери банківських послуг (банки) містять суб'єкти перших трьох (I - III) внутрішніх ліній захисту.

Полісімейкерів, до яких відносяться суб'єкти регуляції та контролю: Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (КВРУ), Національний банк України, (НБУ), Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), Міністерство фінансів України (МФУ), Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), віднесемо до IV (зовнішньої) лінії захисту.

Суб'єкти експертизи (державні та міжнародні інституції, учасники ринку): Державна установа «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю» (ОСНАД), Аудиторська палата України (АПУ), зовнішні аудитори (ЗА), Всеукраїнська професійна громадська організація «Спілка аудиторів України» (ВПГО «САУ»), Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФПБАУ), Громадське об'єднання «Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів» (УАСБА), Асоціація «Асоціація українських аудиторських фірм» (АУАФ), Базельський Комітет з питань банківського нагляду (БКБН), центральні банки (ЦБ), асоціації банків (АБ), науковці та дослідники, заклади освіти (ЗО), рейтингові агентства (РА), експертні засоби масової інформації (ЗМІ), консалтингові компанії (КК) будуть складати V (зовнішню) лінію захисту.

Провайдерів інфраструктури та технологій (компанії і державні інституції), які надають послуги, продукти, сервіси та ІТ рішення для учасників банківського сектору, зокрема, суб'єктам I-V ліній захисту, компанії з розвитку технологій штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання (МН) тощо, а також операторів послуг платіжної інфраструктури, служби обробки готівки пропонуємо віднести до VI (зовнішньої) лінії захисту.

В запропонованій моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками (СУР) в банках (див. рис. 2) кожен із суб'єктів банківської екосистеми виконує певні функції впливу на ризики. І хоча більшість суб'єктів є зовнішніми по відношенню до банку, особливо суб'єкти аудиту, вони повинні тісно взаємодіяти та здійснювати проактивний вплив на внутрішні лінії захисту посилюючи синергетичний ефект у підвищенні ефективності процесів внутрішнього контролю та системи ризик-менеджменту як в окремому банку, так і в банківській системі України в цілому.

Така тісна інформаційна взаємодія суб'єктів банківської екосистеми в даній моделі сприяє постійному підвищенні якості та ефективності аудиту СУР в банку, забезпечуючи більш надійне управління ризиками та підтримку стабільності банківської діяльності.

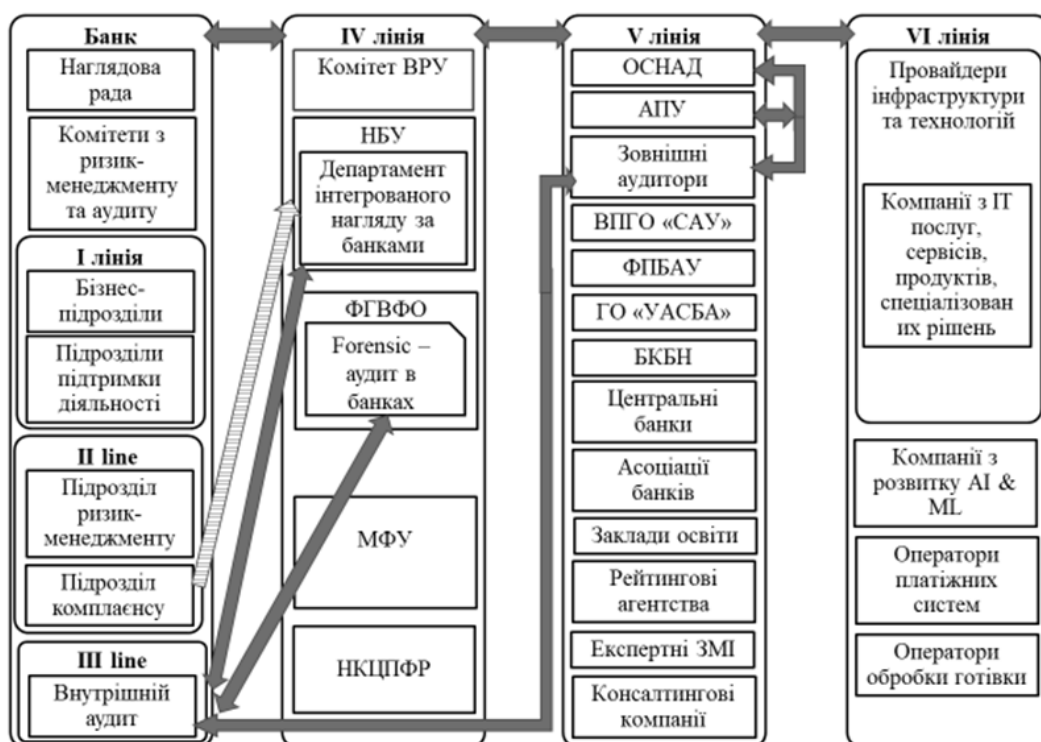

Рис. 2. Суб'єкти банківської екосистеми та інформаційні потоки їх синергетичної взаємодії в моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками в банку

Джерело: складено автором на основі [20, 21].

Вклад суб'єктів пропонованої моделі в підвищення якості та ролі аудиту організації СУР банку представлено в табл.1.

Таблиця 1

Вклад основних суб'єктів моделі «шести ліній» в підвищення якості та ролі аудиту в організації системи управління ризиками банку

Суб'єкти банку	Вклад у підвищення якості та ефективності аудиту СУР банку	Зовнішні суб'єкти
Наглядова рада, Комітет з аудиту	Моніторинг та забезпечення незалежності зовнішніх та внутрішніх аудиторів, гарантія їх свободи від тиску з боку керівництва та інших стейкхолдерів банку для уникнення конфліктів інтересів та гарантування об'єктивності аудиту СУР	Зовнішні аудитори
Комітет з аудиту	Участь у призначенні зовнішніх аудиторів, оцінюючи та забезпечуючи їх високий рівень професіоналізму і компетентності; забезпечення ефективної комунікації між внутрішніми та зовнішніми аудиторами, керівництвом банку та Наглядовою радою	Зовнішні аудитори
Комітет з аудиту, підрозділи III лінії	Комунікація з керівництвом та органом банківського нагляду, залученість до процесів прийняття рішень для кращого розуміння стратегічних цілей та ризиків, а також регулярне оновлення та перегляд оцінки ризиків щоб забезпечити більшу, релевантність, актуальність та якість аудиту в банку	Департамент інтегрованого нагляду за банками НБУ
Підрозділи III лінії	Контроль відповідності діяльності внутрішнього аудиту внутрішнім політикам та процедурам банку, дотриманню високих етичних стандартів та корпоративної культури, а також зовнішніх регулятивних вимог	Департамент інтегрованого нагляду за банками НБУ
Керівництво банку, підрозділи II та III ліній	Застосування ризик-орієнтованого підходу, впровадження міжнародних стандартів аудиту, розробка та встановлення детальних внутрішніх процедур і політик для стандартизації і підвищення якості процесу аудиту ризиків та СУР банку; інтеграція функцій контролю з іншими підрозділами банку, відповідальними за управління ризиками, комплаєнс і безпеку, щоб забезпечити комплексний підхід до аудиту; узгодження дій із зовнішніми аудиторами та регуляторами для уникнення дублювання зусиль і підвищення ефективності аудиту	УАСБА, АУАФ, ФГВФО, Зовнішні аудитори
Підрозділи III лінії	Нагляд та регулярна оцінка якісного складу усіх аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності, якості зовнішніх аудиторських послуг, їх відповідність чинним міжнародним стандартам та регуляторним вимогам	ОСНАД, АПУ, Зовнішні аудитори
Підрозділи III ліній захисту	Регулярне навчання та сертифікація внутрішніх аудиторів для підвищення їх компетентності у питаннях управління ризиками та новітніх методах аудиту, участь у професійних асоціаціях та обмін досвідом з іншими аудиторами, що сприяє вдосконаленню підходів до аудиту	МФУ, ФПБАУ, ЗО
Підрозділи III ліній захисту	Безперервне вдосконалення процесу аудиту на основі рецензування аудиторських висновків, періодичного огляду та оцінки роботи аудиторів іншими спеціалістами (peer review), що допомагає виявити та виправити можливі недоліки.	ВПГО «САУ», УАСБА, науковці та дослідники
Підрозділи II та III ліній захисту	Застосування сучасних інструментів аналізу даних (Data Analytics), ШІ, МН та інформаційних систем автоматизації рутинних завдань аудиту, що підвищує ефективність та точність аудиту СУР, дозволяє виявляти тренди та аномалії ризиків	Компанії-провайдери інфраструктури та технологій

Джерело: складено автором на основі [20, 21].

Зауважимо, що модель «шести ліній» організації СУР в банку містить в собі як нормативно-визначені, так і всі інші зв'язки інформаційної взаємодії між суб'єктами банківської екосистеми. При здійсненні аудиту такої взаємодії пропонується оцінювати за двома критеріями:

- рівнем зрілості самого процесу взаємодії (PMII);
- якістю даних процесу інформаційної взаємодії (QDII).

Для якісного аудиту рівня зрілості процесу взаємодії між суб'єктами пропонується для кожного їх зв'язку скористатись стандартом ISO/IEC ISO/IEC 33020:2019 [22], який розрізняє п'ять рівнів зрілості за їх атрибутами (див. табл. 2).

Таблиця 2

Рівні зрілості та відповідні атрибути для аудиту процесів взаємодії суб'єктів моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками в банку

Рівень	Назва	Позначення	Атрибут процесу	Позначення
5	Інноваційний процес	$PMII_{i=5}$	5.2. Інновація процесу	$APMII_{k=10}$
			5.1. Оптимізація процесу	$APMII_{k=9}$
4	Прогнозований процес	$PMII_{i=4}$	4.2. Контроль процесу (використання об'єктивних даних)	$APMII_{k=8}$
			4.1. Кількісний аналіз процесу (інформаційних потреб)	$APMII_{k=7}$
3	Встановлений процес	$PMII_{i=3}$	3.3. Забезпеченість процесу	$APMII_{k=6}$
			3.2. Поширеність процесу	$APMII_{k=5}$
			3.1. Стандартизованість процесу	$APMII_{k=4}$
2	Керований процес	$PMII_{i=2}$	2.2. Управління задокументованою інформацією	$APMII_{k=3}$
			2.1. Продуктивність керування	$APMII_{k=2}$
1	Виконуваний процес	$PMII_{i=1}$	1.1. Продуктивність процесу	$APMII_{k=1}$

Джерело: складено автором на основі [22].

Для кожного атрибуту $APMII_k$ визначено перелік результатів, повне виконання яких приймається за 100% і далі поділяється на чотири підрівня зрілості процесу. Тоді, згідно з теорією нечітких множин [23], кожен такий атрибут $APMII_k$ можна розглядати як лінгвістичну змінну « k - $APMII$ атрибут процесу» з терм-множиною значень, яка складається з заданих чотирьох підмножин рівнів (термів):

$$\begin{aligned} &APMII_k = \{ \text{«не достатній»}, & & APMIIN_k = (0; 15\%]; \\ &\text{«частково достатній»}, & & APMIIP_k = (15\%; 50\%]; \\ &\text{«більшою мірою достатній»}, & & APMIIL_k = (50\%; 85\%]; \\ &\text{«повністю достатній»}, & & APMIIF_k = (85\%; 100\%] \}, \end{aligned}$$

які утворюють повну множину значень атрибуту в інтервалі від 0 до 100%. При цьому дійсний (з п'яти можливих) рівень зрілості процесу взаємодії $PMII$ обраних суб'єктів екосистеми визначається інтегральним значенням послідовної сукупності атрибутів даного процесу, рівні яких мають значення $APMIIL_k$ або $APMIIF_k$. Наприклад, процес буде мати третій рівень зрілості, якщо усі шість атрибутів даного процесу $APMII_{k=1,2,3,4,5,6}$ будуть мати рівень не нижче: $APMIIL_k$:

$$PMII_{i=3} \text{ IF } \{APMII_k \geq APMIIL_k\}, k = 1, \dots, 6. \quad (1)$$

Для ефективної взаємодії суб'єктів моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками в банку із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем (ІКС) кожному рівню зрілості процесу взаємодії необхідно забезпечити відповідну якість даних інформаційного обміну. Для ефективного аудиту якості даних інформаційної взаємодії (QDII) пропонується застосувати методологію стандарту ISO/IEC 25012:2008 [24]. В даному стандарті рівень якості даних розглядається як інтегральна характеристика, агрегована з трьох підмножин $QDII_{j=1,2,3}$ з сумарною кількістю атрибутів $AQDII_{j=1,2,3,m}$, $m = 15$, як показано в табл. 3.

Кожен з атрибутів є мірою досягнення визначених результатів відповідної характеристики якості даних від 0% до 100%, поділених на три підрівня. Тоді кожен атрибут $AQDII_{j,m}$ розглядатимемо як лінгвістичну змінну « j - $AQDII$ атрибут процесу» з терм-множиною значень, яка складається з заданих трьох термів:

$$\begin{aligned} &AQDII_{j,m} = \{ \text{«низький (Low)»} & & - AQDIIIL_{j,m} = (0; 33\%], \\ &\text{«середній (Medium)»} & & - AQDIIIM_{j,m} = (33\%; 66\%], \\ &\text{«високий (High)»} & & - AQDIIH_{j,m} = (66\%; 100\%], \end{aligned}$$

які охоплюють усю множину значень атрибутів якості даних.

У стандарті ISO/IEC 25012:2008 не надано конкретного методу або формули для агрегування оцінок усіх характеристик, щоб визначити загальний рівень якості даних. Але можна запропонувати різні підходи до такої процедури.

Таблиця 3

Множина складових якості даних інформаційної взаємодії (QDII) суб'єктів моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками в банку

Підмножина	Назва	Позначення	Атрибут якості даних	Позначення
1	Власна якість даних (Inherent Data Quality)	$QDII_{j=1}$	1.1. Точність (Accuracy)	$AQDII_{1,m=1}$
			1.2. Повнота (Completeness)	$AQDII_{1,m=2}$
			1.3. Узгодженість (Consistency)	$AQDII_{1,m=3}$
			1.4. Достовірність (Credibility)	$AQDII_{1,m=4}$
			1.5. Актуальність (Currentness)	$AQDII_{1,m=5}$
2	Якість даних, залежна від ІКС (ICS-Dependent Data Quality)	$QDII_{j=2}$	2.1. Доступність (Availability)	$AQDII_{2,m=1}$
			2.2. Переносимість (Portability)	$AQDII_{2,m=2}$
			2.3. Відновлюваність (Recoverability)	$AQDII_{2,m=3}$
3	Змішана якість даних (Inherent and System-Dependent Data Quality)	$QDII_{j=3}$	3.1. Доступність (Accessibility)	$AQDII_{3,m=1}$
			3.2. Відповідність (Compliance)	$AQDII_{3,m=2}$
			3.3. Конфіденційність (Confidentiality)	$AQDII_{3,m=3}$
			3.4. Ефективність (Efficiency)	$AQDII_{3,m=4}$
			3.5. Чіткість (Precision)	$AQDII_{3,m=5}$
			3.6. Простежуваність (Traceability)	$AQDII_{3,m=6}$
			3.7. Зрозумілість (Understandability)	$AQDII_{3,m=7}$

Джерело: складено автором на основі [24]

Наприклад, результуючий рівень R_j для кожного з видів якості даних $QDII_{j=1,2,3}$ визначається найнижчим термом серед усіх характеристик $AQDII_{j,m}$ (підхід «вузького місця») і в такий же спосіб у вигляді одного з трьох термів отримується оцінка R загального рівня якості даних інформаційного обміну між суб'єктами моделі «шести ліній» організації СУР в банку.

Тобто, п'ять рівнів зрілості процесів взаємодії забезпечуються трьома рівнями якості даних обміну. При цьому приймається, що «низький» рівень якості даних забезпечує «виконуваний» рівень зрілості процесу, а «середній» і «високий» рівні якості даних здатні кожен забезпечити по два рівня зрілості процесу: «керований» або «встановлений» і «прогнозований» або «інноваційний», відповідно (див. рис. 3).

Зауважимо, що рівень складності і трудовитрат аудиту процесів інформаційної взаємодії суб'єктів моделі «шести ліній» організації СУР в банку підвищується з поетапним відповідним вдосконаленням процесів інформаційного обміну та якості доступних для цього даних.

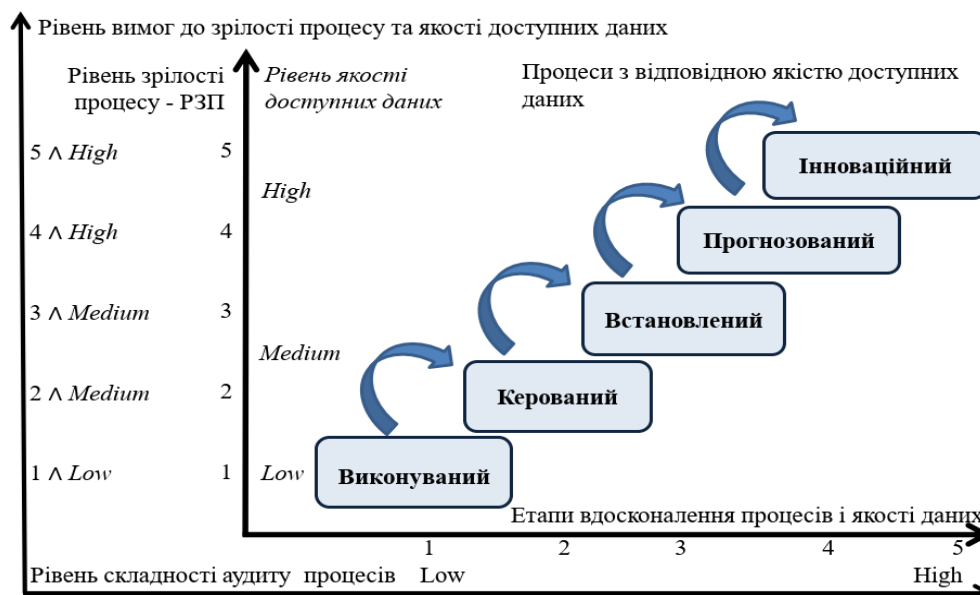

Рис. 3. Відповідність рівнів зрілості процесів взаємодії та якості даних інформаційного обміну між суб'єктами банківської екосистеми в моделі «шести ліній» організації системи управління ризиками в банку

Джерело: складено автором на основі [22-24].

Як видно з рис. 3 найнижчим буде рівень при аудиті забезпеченого якісними даними «виконаного» процесу, а найвищим – «інноваційного».

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В результаті проведеного дослідження відзначено, що забезпечити підвищення якості ризик-орієнтованого аудиту в банку можливо при застосуванні системно-нормативного підходу до визначення зовнішніх суб'єктів впливу на підвищення якості та ролі аудиту системи управління ризиками та ефективності діяльності банку, використовуючи запропоновану модель «шести ліній» захисту в організації ризик-менеджменту та аудиту. Інформаційну взаємодію суб'єктів моделі пропонується оцінювати комплексно за критеріями як рівня зрілості самого процесу взаємодії, так якості доступних даних, використовуючи для цього відповідні міжнародні стандарти.

Варто підкреслити, що в умовах постійного підвищення вимог регулятора до банків, запропонований підхід врахування впливу усіх дотичних до аудиту суб'єктів банківської екосистеми та синергетичного ефекту їх інформаційної взаємодії потребує подальшого вивчення і вдосконалення на основі інформаційних технологій для безперервного аудиту управління ризиками в банку та підтримки стабільності банківської діяльності.

Література

1. Москаль Н. В., Бандура З. Л., Кріль Я. Я. Сучасні аспекти управління якістю аудиторських послуг. Економіка. Фінанси. Право. 2023. № 10. С. 24-27.
2. Brydon D. Report of the independent review into the quality and effectiveness of audit. London: CBE. 2019. 135 p.
3. Lubenchenko O.E., Shulha S. V., Korinko M. D. New Standards of Quality Management in Audit. The Risk-4. Based Approach. Statistics of Ukraine. 2022. № 1. С. 127- 147.
4. Москаль Н. В. Ключові аспекти ризик-орієнтованого підходу до системи управління якістю аудиторської фірми. Acta Academiae Veregsasiensis. Economics. 2024. Вип. 5. С. 370-378.
5. Разборська О.О., Пудкалюк Х.О. Якість аудиторських послуг в Україні. Економічний аналіз. 2018. № 4. С. 67–75.
6. Рудницький В. С. Організаційні засади формування аудиторської документації. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2023. № 7-8 (308-309). С. 58-62.
7. Семенець А.О. Якість аудиту: до проблеми уточнення поняття. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. № 4 (39). С. 156-166.
8. Фабіянська В. Ю. Аудиторський ризик: сутність, методика оцінки та шляхи зниження. Вісник Хмельницького національного університету 2020. № 1. С. 110-121.
9. The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control. IAA. 2013. URL: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/PP%20The%20Three%20Lines%20of%20Defense%20in%20Effective%20Risk%20Management%20and%20Control.pdf> (accessed on 25 April 2024)
10. Третяк Д. Д., Душейко П. А. Теоретичні аспекти ризик-менеджменту банку. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 100–107.
11. Bantleon U, d'Arcy A. Coordination challenges in implementing the three lines of defense model. 2021. Vol. 25. No 1. P. 59-74.
12. The IIA's Three Lines Model: An Update of the Three Lines of Defense. IAA. 2020. URL: <https://www.theiia.org/globalassets/documents/resources/the-iias-three-lines-model-an-update-of-the-three-lines-of-defense-july-2020/three-lines-model-updated-english.pdf> (accessed on 23 September 2024)
13. Kahler T. Internal Audit, DPO and the adjustment of Three-Lines-of-Defense-Model. Turning Point in Data Protection Law. 2020. Baden-Baden: Nomos. P. 163-166. URL: <https://doi.org/10.5771/9783748921561> (accessed on 17 September 2024)
14. Secrieru V. Functionality of the Three Lines of Defense Model in the Case of Public Financial Audit in the Republic of Moldova. Economica. 2023. No. 2 (124). P. 80-92.
15. Сарахман О., Шурпенкова Р. Ризик операційної діяльності банківського сектору в умовах повномасштабної війни в Україні. Економічні горизонти № 3 (25) 2023. С. 79-94.
16. Гевлич Л. Л. Місце ризику в процесі незалежного аудиту. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2023. № 73. С. 73-78
17. Лубенченко О. Е. Нова система управління якістю в аудиті. Інформація та комунікації. Статистика України, 2022. № 2. С. 85-94.
18. Домінова І. В. Внутрішній контроль банків на основі моделі «чотири лінії захисту». Облік і фінанси. 2019. № 2. С. 118–123.
19. Vousinas G. Beyond the three lines of defense: The five lines of defense model for financial institutions. ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives 2021. No 10 (1). P. 95-110.
20. Strategy of Ukrainian Financial Sector envelopment until 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025_eng.pdf?v=7 (accessed on 23 September 2024)

21. Strategy of Ukrainian Financial Sector Development. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU_eng.pdf?v=7 (accessed on 21 September 2024)
22. International standard. ISO/IEC 33020:2019. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/78526.html> (accessed on 28 September 2024)
23. Maluykov Y., Nedosekin A., Abdoulaeva Z. Strategic management of the economic sustainability of a company in the paradigm of fuzzy logic. Strategic decisions and risk management. 2023. No 14. P. 136-149.
24. International standard ISO/IEC 25012:2008. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/35736.html> (accessed on 28 September 2024).

References

1. Moskal N. V., Bandura Z. L., Kril Ya. Ya. Suchasni aspekty upravlinnia yakistiu audytorskykh posluh. Ekonomika. Finansy. Pravo. 2023. № 10. С. 24-27.
2. Brydon D. Report of the independent review into the quality and effectiveness of audit. London: CBE. 2019. 135 p.
3. Lubchenko O.E., Shulha S. V., Korinko M. D. New Standards of Quality Management in Audit. The Risk-4. Based Approach. Statistics of Ukraine. 2022. № 1. С. 127- 147.
4. Moskal N. V. Kliuchovi aspekty ryzyk-orientovanoho pidkhotu do systemy upravlinnia yakistiu audytorskoï firmy. Acta Academiae Beresgasiensis. Economics. 2024. Vyp. 5. S. 370-378.
5. Razborska O.O., Pudkaliuk Kh.O. Yakist audytorskykh posluh v Ukraini. Ekonomichnyi analiz. 2018. № 4. S. 67–75.
6. Rudnyiyskiy V. S. Orhanizatsiini zasady formuvannya audytorskoï dokumentatsii. Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnogo ekonomichnogo universytetu. 2023. № 7-8 (308-309). S. 58-62.
7. Semenets A.O. Yakist audytu: do problemy utochnennia poniattia. Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky. 2021. № 4 (39). S. 156-166.
8. Fabiianska V. Yu. Audytorskyi ryzyk: sutnist, metodyka otsinky ta shliakhy znyzhennia. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu 2020. № 1. S. 110-121.
9. The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control. IAA. 2013. URL: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/PP%20The%20Three%20Lines%20of%20Defense%20in%20Effective%20Risk%20Management%20and%20Control.pdf> (accessed on 25 April 2024)
10. Третяк Д. Д., Душейко П. А. Теоретичні аспекти ризик-менеджменту банку. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 100–107.
11. Bantleon U, d'Arcy A. Coordination challenges in implementing the three lines of defense model. 2021. Vol. 25. No 1. P. 59-74.
12. The IIA's Three Lines Model: An Update of the Three Lines of Defense. IAA. 2020. URL: <https://www.theiia.org/globalassets/documents/resources/the-iias-three-lines-model-an-update-of-the-three-lines-of-defense-july-2020/three-lines-model-updated-english.pdf> (accessed on 23 September 2024)
13. Kahler T. Internal Audit, DPO and the adjustment of Three-Lines-of-Defense-Model. Turning Point in Data Protection Law. 2020. Baden-Baden: Nomos. P. 163-166. URL: <https://doi.org/10.5771/9783748921561> (accessed on 17 September 2024).
14. Secieru V. Functionality of the Three Lines of Defense Model in the Case of Public Financial Audit in the Republic of Moldova. Economica. 2023. No. 2 (124). P. 80-92.
15. Sarakhman O., Shurpenkova R. Ryzyk operatsiinoi diialnosti bankivskoho sektoru v umovakh povnomashtabnoi viiny v Ukraini. Ekonomichni horizonty № 3 (25) 2023. S. 79-94.
16. Hevlych L. L. Mistse ryzyku v protsesi nezalezhnoho audytu. Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu. Ekonomichni nauky. 2023. № 73. С. 73-78
17. Lubchenko O. E. Nova systema upravlinnia yakistiu v audyti. Informatsiia ta komunikatsii. Statystyka Ukrainy, 2022. № 2. S. 85-94.
18. Dominova I. V. Vnutrishnii kontrol bankiv na osnovi modeli «chotyry linii zakhystu». Oblik i finansy. 2019. № 2. S. 118–123.
19. Vousinas G. Beyond the three lines of defense: The five lines of defense model for financial institutions. ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives 2021. No 10 (1). P. 95-110.
20. Strategy of Ukrainian Financial Sector development until 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025_eng.pdf?v=7 (accessed on 23 September 2024)
21. Strategy of Ukrainian Financial Sector Development. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU_eng.pdf?v=7 (accessed on 21 September 2024)
22. International standard. ISO/IEC 33020:2019. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/78526.html> (accessed on 28 September 2024)
23. Maluykov Y., Nedosekin A., Abdoulaeva Z. Strategic management of the economic sustainability of a company in the paradigm of fuzzy logic. Strategic decisions and risk management. 2023. No 14. P. 136-149.
24. International standard ISO/IEC 25012:2008. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/35736.html> (accessed on 28 September 2024).